

duktion. Thit mente altid selv, hun havde ret, og her kan Jens Andersen ikke følge hende, men han er kærlig i sin kritik og følger sikkert ubevidst gamle Levins ord om, at for at kunne forstå noget, må man holde af det.

Thit Jensen var spiritist, hun hørte stemmer og talte med de afdøde, f.eks. med to afdøde søskende. Hun var på ingen måde mandchader og fik sin del af de erotiske fornøjelser bl.a. i et tiårigt ægteskab med maleren Gustav Fenger. Han snød hende med en yngre veninde, der siden led af åndenød. Thit sendte onde tanker, når hun anså det for nødvendigt.

I sit livsforløb måtte Thit vælge imellem roser (familie, kærlighed) og laurbær, og hun valgte laurbærene. Hendes enorme produktion havde heller ikke været mulig med et almindeligt familieliv.

Uden at være køn var Thit en sød ung pige, og hun blev siden til en lille krudtugle med cigar og briller, krøller og diadem. De usædvanlige kjoler blev ofte syet af hende selv og efter historisk model, man kan vist sige, at hendes fremtræden har krævet både mod og personlighed.

Thit Jensen gjorde meget for Dansk Forfatterforening, hun var den første formand, og hun nåede det utrolige i form af utallige foredrag, samtidsromaner og de store historiske romaner med det svulmende sprog.

Uforfærdet blev hun ved til hun i 1957 blev syg og tilbragte den sidste tid hos forfatteren Karen Aabye i Bagsværd, hvor hun sov ind den 13. maj.

I den ellers fortløbende beretning har Jens Andersen indføjret små fabulerende kapitler, levende og varme. Hans bog er en foræring, der højst fortjent har belønnet ham med Georg Brændesprisen. Kun savner man en liste over Thit Jensens forfatterskab.

Ny Paludan-Müller

Jeg længes ... Fra Thit Jensens dagbøger 1891-1928. ved Jens Andersen. (Gad, 1990). 207 s.

1891 begynder uddragene fra Thit Jensens dagbøger, og Thit, 15 år, er næsten født med en blyant i hånden og trang til at meddele sine tanker. Hun er tænksom og lidt skrap, forarget over de frække mandfolk, der løber efter tøjter.

Thit skal lære fotografering, det går ikke så godt, og i 1894 er hun hjemme igen og føler sig gammel. Hun er til stor hjælp for sin mor og alle de små søskende og tidligt dør hun over broderen Johs. V. og hans provokerende indstilling til f.eks. kvinder

Igennem hele bogen hører vi om Thits forelskelser, glødende og lidt barnlige mange af dem. Hun har forbindelse til en anden verden, taler med stemmer og får fra disse magter valget imellem roser og laurbær, et enten-eller, som hun i lange perioder forsøgte at gøre til både-og. Hun har sans for hygge og beskriver et sted sit værelse i Farsø med selvlavede ting og valmuer fra en karnevalskjole spredt over det hele. Hun fletter perler i sit hår og var (jo) livet igennem en original med hensyn til den ydre apparition.

Vi hører hendes berettigede klage over, at piger ikke har samme ret til uddannelse som drenge, i dette tilfælde hendes brødre. Johs. V. blir mere og mere skurken i hendes tilværelse, han var misundelig, smålig og ville f.eks. ikke præsentere hende for kliquen på Bernina med alle de sjove, Carl Ewald, Agnes Henningsen, Edith Nebelong m.fl.. Thit måtte selv stride sig til forbindelser og succes.

Den seje kamp fører til udgivelse af bøger, og hun blir efterhånden en efterspurgt foredragsholder. Hun blir forlovet og siden gift med maleren Gustav Fenger, det holder en 8-9 år, hvorpå

han overtages af en yngre veninde, Thit tilgav hende ikke.

Thit Jensen rejste meget, Norge, Island, Amerika, Australien, lidt kærlighed var der alle vegne, og man under hende de hede nætter med en styrmand på båden til Australien.

Bogens sidste uddrag er fra 1927, 30 år før hendes død, de store romaner blev senere hendes form for dagbog og selvudlevering.

»Jeg længes« er fascinerende læsning. Jens Andersen er tydeligt indtaget i sit emne, og vi skylder ham tak for denne udgivelse.

Ny Paludan-Müller

Abraham Pais: *Niels Bohr's Times*, In Physics, Philosophy, and Polity. (Clarendon Press, Oxford, 1991). 565 s., 25 £.

Denne bog går dybere i beskrivelsen af fysikken i Niels Bohrs indsats end de fleste, og enkelte afsnit (hensynsfuldt mærket med *) må nok overspringes af dem, der måtte mangle visse forkundskaber i matematikken og fysikken. Forf. er en hollandsk-amerikansk fysiker, der selv var Bohr-elev og åbent bekender sin begejstring for læremesteren. Bogen har allerede fremkaldt en polemik fra yngre amerikanske fysikeres side (Jeremy Bernstein, gengivet i *Weekendavisen* 15/11 1991). Indvendingerne genopliver Bohr-Einstein-debat-ten, men nu med spørgsmålet: »Hvad var det egentlig, Bohr udrettede?« Måske bunder spørgsmålet snarere i en vis misundelig misnøje med kvantemekanikkens teoretiske fundament (og især »københavninterpretationen«), parret med en irritation over, at dette fundament faktisk stadig fungerer glimrende. Alene dette forhold viser, at bogen også rammer ind i en central, moderne debat blandt fysikere. Kritikerne sky-

der dog nok skævt ved uden videre at nedskrive Bohrs indsats, sammenlignet med Einsteins. Kvanteteorierne har uden sammenligning haft større indflydelse på den moderne fysik end relativitetsteorien, som Bohr endda selv fandt tilhørte den *klassiske fysik* (s. 16). Dette kan måske være nøglen til problemets løsning; Einstein var snarest den sidste store af de gamle og Bohr den første store blandt de nye. Deraf Einsteins mange strålende, fejlfri afpudsninger af det gamle fundament inden for mekanikken sat over for Bohr's famlende og ofte forkerte forsøg inden for en ny tænke måde. Pais behandler også det danske miljø og Bohrs afstamning og familiens forgrening indgående; næsten for indgående. I fremstillingen føler man undertiden, at Pais har taget for meget ved lære af Bohr i henseende til at fremsætte tanker, som først skal behandles senere; men det skal ikke skjule, at dette er en væsentlig bog.

Søren Balle

Gunver Skytte: *Kr. Sandfeld. En hovedperson i dansk lingvistikshistorie*. (Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning, nr. 316). Udgivet af Det Filologisk-historiske Samfund, 100. bind, årgang 1990. (Museum Tusulanums Forlag, København 1991). 139 s., ill.

Det er i år 50 år, siden romanisten Kr. Sandfeld døde, knap 70 år gammel. Umiddelbart forbindes hans navn i dag først og fremmest med et kolossalt belægsmateriale, anvendt af Knud Tøgeby i dennes *Fransk Grammatik*, og (vel især blandt sproghistorisk interesserede) med standardværket *Sprogvidenskaben*, men – drevet af humanistens fornemste og mest grundlæggende kraft *nysgerrigheden* påviser Gunver Skytte